

Verslag BGT Werksessie – Thema Terreindelen en ondersteunende wegdelen

vergaderdatum

8 juni 2017

aanwezig

Frank Roebeling | gemeente Den Haag
Arno van der Most | gemeente Eindhoven
Bert Drenth | gemeente Leiden
Ibrahim Tülbür | gemeente Zaanstad
René Heijink | gemeente Zeewolde
Kees Brondijk | SWO De Wolden Hoogeveen
Stefan van Gerwen | Provincie Noord-Brabant
Jan bij de Vaate | Waterschap Scheldestromen
Remco in 't Hout | Rijkswaterstaat
Roelof van der Wal | EZ RVO
Jaap-Willem Sjoukema | IenM
Silvy Horbach | SVB-BGT
Hans van Eekelen | Geonovum
Arnoud de Boer | Geonovum

Notulist

Joyce Versteeg

afwezig**Blad**

1 van 6

kopie aan

aan- en afwezigen

1. Opening en voorstelrondje

Arnoud opent om 13.00 uur de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Ter kennismaking vindt een korte voorstelronde plaats.

2. Achtergrond, scope en doel

Arnoud geeft aan dat de bronhouders inmiddels voor de eerste keer de BGT hebben aangemaakt. Hiermee is veel ervaring opgedaan. Gebruikers sluiten op dit moment aan. Er is een uitvraag gedaan namens zowel Geonovum als het SVB-BGT om de ervaringen te delen en aan te geven waar de aansluiting niet goed past. Dit heeft geleid tot 150 openstaande meldingen bij Geonovum inzake de standaarden en 200 meldingen bij het SVB-BGT inzake uniformiteitsissues. De tot en met 14 april jl. binnen gekomen meldingen vormen de scope waarbinnen nu wordt gewerkt. Arnoud benadrukt dat de ontwikkeling van de nieuwe versie van IMGeo niet alleen signaal gedreven is, maar ook als gevolg van ontwikkelingen in de wereld. Zo sluiten andere sectoren aan, denk aan IMBOR, IMWA en IMWV. Het ideaalbeeld is verder dat een BRT kan worden afgeleid vanuit de BGT, dit betekent dat op dat vlak nog afstemming moet plaatsvinden. Dit geldt ook voor BAG 2.0, zo verdwijnt de windturbine van de BGT naar de BAG. Wanneer hier niets mee wordt gedaan, is sprake van gegevensverlies. In de planning voor de realisatie van deze nieuwe versie van IMGeo wordt een aantal fases onderscheiden. De planning hiervoor is als volgt:

Ter toelichting op het bovenstaande schema, meldt Arnoud dat in de periode tot aan de zomer wordt gewerkt aan de inhoudsfase met het organiseren van 7 werksessies, waarvan dit de 4de is. Na de zomer wordt e.e.a. meer concreet uitgewerkt en vindt naar verwachting in het vierde kwartaal van 2017 toetsing en prioritering plaats. De huidige planning gaat verder uit van een openbare consultatie in het 1ste kwartaal van 2018.

Arnoud licht toe dat op basis van alle binnen gekomen meldingen een clustering is gemaakt tot een aantal thema's dat nu in de werksessies aan bod komt. In iedere werksessie wordt een aantal van de binnen gekomen meldingen behandeld. Uiteindelijk volgt op iedere melding een reactie of deze al dan niet wordt verwerkt in de nieuwe versie van de standaarden.

Silvy stelt dat verschillende oplossingsrichtingen niet hoeven te wachten op de nieuwe versie van de standaarden, maar kunnen worden opgepakt als aanpassing van de omschrijving in het objectenhandboek of het maken van een werkafpraak. Arnoud bevestigt dat dit het geval is. Hoewel de standaarden vast staan, kan de toelichting daarop in de praktijkrichtlijn, het objectenhandboek of in de vorm van werkafspraken al gaandeweg het proces om te komen tot de nieuwe standaard worden opgepakt. Daar waar dit mogelijk is, zal dit niet worden nagelaten.

3. Bespreken issues

Alvorens in te gaan op de verschillende issues geeft Hans een toelichting op de issues die vandaag voorliggen. Hij merkt op dat op basis van de binnen gekomen meldingen kan worden geconcludeerd dat er bij terreindelen behoefte is aan het benoemen van minimale afmetingen. Dit geldt zeker voor ondersteunende weggedelen als bermen. Daarnaast is het mogelijk om bij terreindelen het inrichtende element haag op te nemen wanneer de haag breder is dan 30 cm. Echter, in dat geval moet hier onder de BGT nog een terreindeel onder zitten. Tot slot zijn er verzoeken in gediend om verhardingssoorten toe te voegen. De discussie over de issues verloopt als volgt:

- Minimale afmetingen/waarden vaststellen

Hans meldt dat er behoefte is aan het voldoen aan een minimale afmeting bij een berm. Hij heeft daarom gekeken wat hierover bekend is in Nederland. De BRT stelt dat een berm smaller dan 6 meter niet als terreindeel, maar als ondersteunend wegdeel wordt opgenomen. De BRT heeft dus een grens van 6 meter gesteld. Uitgaand van het streven om de BRT te genereren van uit de BGT, is het goed om de afspraken zoveel mogelijk gelijk te trekken. Hans heeft ook gekeken naar de werkwijze van Rijkswaterstaat en geconstateerd dat hier voor de afbakeningseisen wordt verwezen naar de IMGeo catalogus. Hans wijst op de afbeelding in hoofdstuk 10, paragraaf 1.2 van de gegevenscatalogus dat duidelijk laat zien dat een berm een groenstrook is tussen rijbaan en voetpad. Jos meldt dat juist in een stedelijk gebied waar het wegdeel loopt van gevel tot gevel het opnemen van een berm in het midden van de stad niet logisch is. Dit is opgenomen als groenvoorziening. Stefan meldt dat een ondersteunend wegdeel ook het attribuut groenvoorziening kent. Roelof denkt dat het goed is om een onderscheid aan te brengen tussen de bebouwde en onbebouwde kom. Hans meldt dat de begrippen bebouwde kom en landelijk gebied zijn weggelaten bij de opbouw van de BGT, omdat deze begrippen geen wettelijke basis hebben. Silvy geeft aan dat naast de afmeting ook een ander meetpunt van belang is. Zij wijst hiervoor naar het maairegime. Een gemeente wees hiervoor naar de definitie op Wikipedia (*Redactie: Een berm is een strook grond langs een weg, die meestal jaarlijks éénmaal of enkele malen wordt gemaaid en die begroeid is met grasachtige en kruidachtige planten. Vaak zijn bermen ook beplant met bomen, we spreken dan van een laan of een allée (met een dubbele rij bomen aan weerszijden). Ook is de berm soms verhard met behulp van grasbetonblokken. Een middenberm is meestal aanwezig bij autosnelwegen om de rijbanen van elkaar te scheiden.*) Remco constateert dat in de definitie veel fysieke voorkomens staan genoemd. Dit geeft al aan dat het hier gaat om een gebruikersinterpretatie van een gebied. Het gaat hier wat hem betreft dan ook om de discussie hoe men functioneel met het gebied wil omgaan. Silvy merkt op dat men in de buitenruimte strikt genomen geen berm ziet, maar een stuk gras. Remco benadrukt dat het hier gaat om hetzelfde probleem als bij weggedelen waarbij sprake is van een combinatie van fysiek voorkomen en functie. Als het gaat om contracten voor maaien, worden bepaalde gebieden in de eigen beheerapplicatie als berm

gedefinieerd. Roelof geeft aan dat het RVO last heeft van het fenomeen dat bermen als landbouwgrond worden opgegeven. Het RVO zou dan ook graag aansluiten bij de visie van de wegbeheerder als het gaat om de definitie van een berm. Voor nu is een minimale berm van 3 meter afgesproken.

Jos verwijst naar de praktijk in de gemeente Den Haag en stelt dat men bij wegbeheer niet een ondersteunend wegdeel kent dat groen is. Bij wegbeheer zegt men in dat geval dat dit bij groenbeheer hoort, waarna groenbeheer zegt, het is een weg, ik doe er niets mee. Stefan informeert wat het probleem van de huidige definitie is. Jos meldt dat dit vooral te maken heeft met de naamgeving en dit niet leidt tot een uniforme werkwijze in Nederland. In Den Haag is van gevel tot gevel een wegdeel en daartussen zijn terreindelen opgenomen als groenvoorziening. Het enige ondersteunende wegdeel dat in Den Haag wordt gehanteerd, is de veiligheidsstrook. Er wordt geconcludeerd dat Den Haag hiermee het model niet goed heeft vertaald, waarop Jos aangeeft dat dit dan voor veel meer gemeenten geldt en e.e.a. niet uniform is uitgevoerd. Er is binnen de gemeente Den Haag behoefte aan een splitsing tussen weg- en groenbeheer. Dit blijkt in Leiden en Zeewolde ook op deze manier toegepast. In Zaanstad werkt men in het buitengebied meer met terreindelen. In Eindhoven is initieel alles als terreindeel opgenomen, omdat het zo uit de bronbestanden kwam en makkelijk geconverteerd kon worden. De makkelijk te interpreteren situaties zijn inmiddels omgezet naar ondersteunend wegdeel berm met fysiek voorkomen groenvoorziening. Voor het beheer maakt de naamgeving in Eindhoven niet veel uit, omdat men hier het begrip berm niet hanteert. Het heet dus of ondersteunend wegdeel of terreindeel zo lang men maar weet dat het groen is. Alle situatie die niet direct te interpreteren zijn, laat Eindhoven nog even staan als terreindeel totdat duidelijk is wat met de berm wordt bedoeld. De gemeente Eindhoven sluit hiervoor bij voorkeur aan bij een gegeneraliseerd idee.

Hans geeft aan dat bij de totstandkoming van de BGT is gekozen voor aansluiting bij CityGML. Dit is de aanleiding geweest om het ondersteunend wegdeel op te nemen. Hij merkt dat het goed is om dit onderwerp aan de orde te laten komen in het geplande overleg met het CROW en de BRT en te zorgen dat hier een gezamenlijk standpunt over komt. Dit is er nu namelijk nog niet. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met het uitgangspunt dat de aanpassing voor de bronhouders in principe tot een minimale inspanning leidt. Roelof pleit ervoor om niet te kiezen voor het benoemen van een minimale afmeting. Jan benadrukt dat het Waterschap voor de bermen de voorkeur heeft om dit blijvend op te nemen als ondersteunend wegdeel en geeft aan dat hier kosten mee samen hangen. Remco meldt dat Rijkswaterstaat een meting uitvoert dat wordt opgenomen in een topografisch bestand. Vervolgens is er een apart bestand dat de functionele koppeling legt. Door deze beide bestanden over elkaar heen te leggen, is alle informatie beschikbaar. Stefan meldt dat de provincie Noord-Brabant alle informatie in één dataset heeft staan. Silvy informeert of het voor hem vervelend zou zijn als de berm zou wijzigen naar begroeid terreindeel. Stefan denkt het niet en geeft aan dat het voor hem vooral van belang is om de berm op een eenduidige manier vast te leggen. Hij verwijst hiervoor naar het BPS en stelt dat dit document een hele duidelijke indeling van functies heeft. Deze duidelijkheid zou hij ook graag bij IMGeo terug willen zien. Dit document kent ook een grote overlap met IMBOR en IMWV. Jan informeert of dit betekent dat een stuk gras langs een waterloop dan ook een begroeid terreindeel wordt en stelt dat hij hier problemen mee zou hebben. Hij wijst verder op een melding die is ingediend waarin wordt gepleit voor waterkeringdelen. Arnoud stelt voor om dit punt te bespreken bij de werksessie inzake water die volgende week plaatsvindt.

Conclusie:

Arnoud concludeert de discussie als volgt:

Het lijkt niet altijd werkbaar om een bepaalde afmeting op te nemen voor de definitie van een berm. Afgesproken is om na te gaan wat er in CityGML staat en in het overleg met CROW en BRT te kijken naar een gemeenschappelijk standpunt ten aanzien van de berm. Tevens wordt onderzocht of het mogelijk is om een onderscheid op te nemen tussen binnen en buiten de bebouwde kom.

- *Classificatie van begroeide terreindelen*

Hans licht dit onderwerp toe door te vragen wanneer iets nu wordt gezien als bos. De BRT zegt dat men vanaf 1000M2 bosgebied praat over een bos. Op eilanden spreekt men hier al over bij een bosgebied van 50M2. Er is verder een melding binnen gekomen die vraagt wanneer iets een loof- of een naaldbos is. De BRT geeft aan dat men spreekt van een loof- of een naaldbos wanneer 90% van de bomen respectievelijk uit loofbomen of naaldbomen bestaat. De verwachting is dat veel bronhouders hun informatie uit de BRT hebben gehaald. Afgesproken wordt om een match te doen op deze onderdelen tussen de BRT en de BGT. Eventueel kan navraag worden gedaan bij gemeenten als Apeldoorn en Brummen.

Conclusie:

Arnoud concludeert dat de definities uit de BRT kunnen worden overgenomen. De afspraak is wel om aan de hand van een vergelijking op dit gebied tussen de BRT en de BGT de impact te bepalen.

- *Niet BGT vlakobjecten worden opdelend*

Hans geeft aan dat BGT vlakobjecten nog niet opdelend zijn. Wanneer men een haag die breder is dan 30 cm als vlakobject wil opnemen in de BGT, moet men dit opnemen als terreindeel en daaronder begroeid terreindeel. Dit wordt als bezwaar gezien, omdat dit tot dubbel werk leidt. Bert meldt dat BOR applicaties hier ook niet goed mee overweg kunnen. Hans geeft aan dat het erop lijkt dat het een goed idee is om de haag binnen de BGT te halen met een lijn of vlak, zodat het opdelend is. Jos vult aan dat de inrichtende geometrieën niet een één op één koppeling hebben met de opdelende geometrieën. Roelof wijst op de praktijk bij kwekerijen die binthagen hebben die breder zijn dan 30 cm en daarmee verplicht zijn om de hagen te digitaliseren. Jan roept op om de huidige aanpak te handhaven. Bert geeft aan dat de gemeente Leiden de hagen beheert en hier veel geld mee gemoeid is. De gemeente Leiden wil de haag dan ook opdelend hebben. Jan meldt dat het Waterschap wel 20.000 hagen heeft die in een aantal gevallen ook over de slootrand groeien. Hij pleit er dan ook voor om de haag niet opdelend te maken. Arno geeft aan dat wanneer men de haag toevoegt aan begroeid terreindeel dit vrijheid aan de bronhouders geeft om dit al dan niet als opdelend op te nemen. Jos geeft aan dat dit het meest ideale scenario zou zijn, omdat dit ook tegemoet komt aan de bezwaren die bij een aantal bronhouders bestaan over het toevoegen van de haag aan de BGT. Hans denkt dat dit de meest charmante oplossing is. Het gaat dan om het toevoegen van begroeid terreindeel, classificatie haag. Arnoud denkt er nog over na of dit alleen kan wanneer het een vlak betreft.

Conclusie:

Arnoud concludeert dat de oplossing die door alle bronhouders wordt gedragen, is het toevoegen van de classificatie haag aan begroeid terreindeel. Er wordt nog onderzocht of dit alleen van toepassing is bij een vlakobject.

Na het bespreken van deze issues, wordt nog een aantal gewenste aanpassingen besproken.

- *Nadere detaillering van een erf*

Hans informeert of een particulier zwembad op een erf al dan niet in de BGT afgebeeld moet worden. De vraag is ook of de nadere inrichting van wegdelen op erven noodzakelijk is. Het staat nu niet in de BGT. In principe is het niet nodig om een erf nader te detailleren met IMGeo dan wel BGT objecten. Wanneer een gemeente de particuliere zwembaden in een bestand wil hebben, kunnen zij de begrenzing daarvan opnemen als onderdeel van het erf en dan ook classificeren als erf en niet als bassin of iets dergelijks. Hans vraagt de aanwezigen om hun mening op dit punt. Silvy kan zich voorstellen dat een gemeente de informatie over particuliere zwembaden wil gebruiken in verband met de WOZ. Bert noemt de wens om de ligging van de zwembaden te weten in het kader van brandveiligheid. Arno meldt dat de gemeente Eindhoven voor een aantal grote terreinen zoals het landgoed van Philips, maar ook het Daf terrein en het terrein van ASML heeft gekeken naar een nadere invulling van het erf. Het gaat om terreinen achter een hek met een grote afmeting die als erf worden geclassificeerd en een redelijk statische inrichting kennen. Binnen de gemeente zijn de beleidsafdelingen de interne afnemers van deze informatie. Denk aan het afgeven van subsidies om tuinen te vergroenen. Men gaat gemiddeld uit van een verhardingsgraad van 60% van erven, terwijl op het DAF terrein sprake is van 95% verharding. Wanneer de subsidiehoogte wordt bepaald op basis van de 60% verhardingsgraad klopt dit niet. Deze discussie leidt tot de vraag wanneer iets nog een erf is en wanneer de grotere complexen beginnen. Roelof informeert naar de status van de koppeling van de BGT met de WOZ. Arnoud geeft aan dat er bij de GGB bijeenkomsten is gesproken over het meer op elkaar afstemmen van de BOR, BGT, BAG en WOZ. De koppeling tussen de BGT en de WOZ is er nog niet, maar hier gaat na de zomer wel iets mee gebeuren. Het idee is dat het goed is om dit onderwerp nader uit te werken, onder meer vanuit de OOV behoefte. Naar aanleiding hiervan merkt Roelof op dat defensie tot in detail het afgesloten terrein gekarteerd heeft. Wanneer daarnaast een industrieterrein ligt, staat er op de kaart een groot leeg vlak. Wat hem betreft is dit een ongewenste situatie die voor gebruikers niet te verklaren is. Ibrahim geeft aan dat een bronhouder in geval van een ramp ook daar de situatie goed in beeld wil hebben. Hans stelt vast dat er voldoende informatie is opgehaald over dit punt.

- *Natuurgebieden*

Silvy geeft aan dat de natuurgebieden tijdens de transitie daarvan zijn toegekend aan gemeenten. Hiervan is destijds gezegd, dat gemeenten de informatie maar uit de BRT moesten halen. Echter, als er nu iets verandert in de natuurgebieden, weet de gemeente dit niet terwijl zij feitelijk, als bronhouder, de informatie moeten bijhouden. Silvy vraagt zich af hoe dit proces handiger kan worden ingericht en informeert of het niet een goed idee is om de natuurgebieden terug te zetten bij de provincie gezien het feit dat de provincie eerder iets afweet van wijzigingen in natuurgebieden. Stefan denkt dat het goed is om deze vraag weer mee terug te nemen naar de provincies en zal deze dan ook inbrengen. Er wordt verder opgemerkt dat Staatsbosbeheer en het Kadaster met behulp van terugmeldingen wel informatie uitwisselen in het kader van de BRT, informatie die mogelijk ook van nut kan zijn voor de BGT.

- *Extra classificaties/domeinwaarden*

Hans toont een lijst met extra classificaties die in IMGeo genoemd zijn. Het gaat hier om onder meer:

- speelondergrond;
- sportveld;
- kunstgras;
- hout;
- begraafplaatsen;
- graften en steilwanden.

Kijkend naar de lijst valt op dat het gaat om zowel begroeide als onbegroeide terreindelen en functies en fysiek voorkomen door elkaar heen lopen. Hans geeft aan dat de lijst uitgebreid kan worden. Het toevoegen van extra classificaties is mogelijk, maar belangrijk is wel dat dit vervolgens alleen kan worden uitgewisseld volgens het horizontale berichtenverkeer. Verticaal wordt er niets met de uitbreidingen gedaan. Conclusie is dat het horizontale berichtenverkeer de uitbreiding van classificaties en de uitwisseling daarvan mogelijk moet blijven maken. Silvy informeert of dit consequenties heeft voor de softwareleveranciers. Hans merkt op dat dit in deze fase niet meer leidt tot grote wijzigingen.

Arnoud informeert of de aanwezigen mogelijk nog andere onderwerpen hebben die zij met betrekking tot het thema van vandaag zouden willen bespreken. De volgende onderwerpen komen aan bod:

- *Wijzigen fysiek voorkomen van terreindelen*

Roelof vraagt aandacht voor het wijzigen van fysiek voorkomen van terreindelen. Nu moet bij het muteren altijd de geometrie worden opgenomen terwijl een wijziging soms ook alleen een wijziging van een attribuut kan zijn. Arnoud geeft aan dat dit meer een issue van het berichtenverkeer is. Hiervoor komt een aparte sessie op 4 juli a.s. met de softwareleveranciers. Er wordt dan onder meer gesproken over het berichtenverkeer en het uitwisselen van was/wordt. Arnoud spreekt in dat kader over een soort snelkassa voor attribuutmutaties en geeft aan dat deze melding in het vizier is en op 4 juli a.s. aan bod zal komen.

- *Bouwvlakken*

Jaap Willem informeert hoe het gaat met bouwvlakken. Bij de BRT wordt een nieuwe weg pas na de aanleg daarvan ingevoerd. Soms duurt het project lang en is er behoefte om e.e.a. eerder inzichtelijk te maken. Het SVB-BGT zal hierover binnenkort een document publiceren.

Er zijn verder geen opmerkingen meer dus wordt de lijst met meldingen die betrekking hebben op de terreinen ondersteunende wegdelen doorgenomen. Dit leidt in een aantal gevallen tot een nadere discussie of toelichting. Zo wijst Hans op een situatie die kan voorkomen wanneer sprake is van ongelijkvloerse kruisingen. Hierdoor zou een verspringing in de relatieve hoogte kunnen ontstaan bij het open deel. Geonovum onderzoekt of het mogelijk is om hier te werken met volume afsluitingen. Dit is een virtueel object waardoor het niveau 0 gebiedsdekkend blijft. Daarnaast is gesproken over de wens om in de groenvoorziening het attribuut plant op te nemen. Hans geeft aan dat deze categorie er al is en stelt dat de beplantingscategorie destijds in overeenstemming is gebracht met het CROW. In het al geplande overleg met het CROW moet worden gekeken of dit nog wordt gehanteerd door het CROW.

Hiermee zijn de meldingen doorlopen.

4. Vervolg en afspraken

Arnoud dankt iedereen voor de bijdrage. Er is gesproken over verschillende onderwerpen met verschillende oplossingsrichtingen. Dit leidt in een aantal gevallen tot uitzoekwerk. Hiervoor doet Geonovum graag een beroep op het werkveld. De oproep is dan ook of de aanwezigen mogelijk input hebben om zaken te verduidelijken. Wanneer dit het geval is, is de vraag om deze informatie te sturen naar imgeo@geonovum.nl. Bert en Stefan leveren wat verduidelijkende teksten aan. Verder willen aanwezigen wel een reviewende rol op zich nemen. In dat kader wijst Arnoud op GitHub, een open platform waarmee Geonovum werkt voor het beheer. Er wordt getracht om nog deze week alle meldingen per thema op dit platform op te nemen. De verwachting is dat GitHub voor de laatste werksessie gereed is, maar de aanwezigen worden hierover geïnformeerd en ontvangen tegelijkertijd een werkinstructie.

5. Sluiting

Silvy informeert of de plaatsbepalingspunten ook nog een keer aan de orde komen in een werksessie. Arnoud meldt dat deze aan bod zijn geweest tijdens een expertsessie met de softwareleveranciers. Het idee is nu om iemand met een frisse blik te laten kijken naar de vraag waarom zitten de plaatsbepalingspunten er in, wat is het gebruik en welke inspanning kost het om ze aan en uit te leveren. Tijdens de expertsessies hebben de leveranciers aangegeven, dat de plaatsbepalingspunten kunnen blijven staan, omdat het nu werkt. Echter, het is duidelijk dat de landelijke voorziening problemen krijgt met het de uitlevering. Op dit moment staan er al zo'n 350 miljoen plaatsbepalingspunten in de LV, omdat er ook geen punten vervallen. Dit punt zal niet nader worden besproken, maar mogelijk nog eens met de softwareleveranciers, omdat er een probleem gaat ontstaan doordat er niets vervalt.

Jan zou graag zien dat het attribuut OpTalud vervalt. Er moeten zoveel kruinlijnen worden bijgehouden. Afsproken wordt om dit volgende week aan bod te laten komen.

De bijeenkomst wordt om 15.25 uur afgesloten.